

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 387/2011-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. D., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, ktorou namieta porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 T 6/04 z 18. júla 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. D. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 22. augusta 2010 doručené podanie M. D., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“). Aj keď podanie sťažovateľa je v predloženom znení značne nezrozumiteľné, možno ho kvalifikovať ako sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorým namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 T 6/04 z 18. júla 2011 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti, ako aj z predchádzajúcich podaní sťažovateľa adresovaných ústavnému súdu (najmä veci vedené pod sp. zn. II. ÚS 21/08 a sp. zn. Rvp 2058/09) vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 T 6/04 z 30. augusta 2006 uznaný za vinného zo spáchania trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“) ako obzvlášť nebezpečný recidivista podľa § 41 ods. 1 Trestného zákona, za ktorý mu bol uložený výnimočný trest odňatia slobody na 25 rokov so zaradením do tretej nápravno-výchovnej skupiny a ústavné ochranné protialkoholické liečenie. Proti tomuto rozsudku podal tak sťažovateľ, ako aj jeho obhajca odvolanie, o ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako odvolací súd rozhodol uznesením sp. zn. 1 To 112/06 zo 7. marca 2007 tak, že jeho odvolanie ako nedôvodné zamietol. Podaním doručeným krajskému súdu 20. apríla 2009 podal sťažovateľ dovolanie tak proti označenému rozsudku krajského súdu z 30. augusta 2006, ako aj proti uzneseniu najvyššieho súdu zo 7. marca 2007. Najvyšší súd ako dovolací súd uznesením sp. zn. 1 TdoV 8/2009 zo 7. septembra 2009 dovolanie sťažovateľa odmietol.

V nadväznosti na právoplatné odsúdenie vyššia súdna úradníčka krajského súdu uznesením sp. zn. 2 T 6/04 z 10. mája 2011 uložila sťažovateľovi povinnosť nahradiť štátu odmenu a náhradu hotových výdavkov uhradených prostredníctvom učtárne krajského súdu ustanovenému obhajcovi sťažovateľa v sume 15 596,18 €. Proti označenému uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej namietal, že *„obhajoba bola v jeho prípade zbytočná a účelová a obhajca mu bol ustanovený súdom len pro forma, aby nebol odsúdený v zaujatom súdnom procese na tak vysoký trest bez obhajoby“*. O sťažnosti rozhodol krajský súd prostredníctvom predsedu senátu namietaným uznesením tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na skutočnosť, že je „chudobný väzeň, že nemám ani pol centa na dopisné papiere, som nezamestnaný, na mojom konte som vo veľkom mínuse... nemám nijakú rodinu, čo by mi finančne pomohla a preto som nútený, podať sťažnosť proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici... mám 52 a pol roka a koniec trestu 1. 1. 2030, ako 71 ročný človek a na slobode je problém sa zamestnať a nie to, ešte vo väzení a tu v mojom prípade v ÚVTOS v Ružomberku, už vôbec – nie, v ÚVTOS ma zamestnali len krátkodobo... už ani nebudem mať nijaký predpokladaný zárobok, aby som mohol do mojej smrti splatiť dokopy sumu... 581.188, 70 slovenských korún“.

Sťažovateľ tvrdí, že vo veci namietaného „uznesenia, nemal čo rozhodovať ten istý predseda senátu JUDr. J. D., ktorý bol členom senátu pri vynesení rozsudku 2 T 6/04 zo dňa 30. 08. 20076, lebo som dal námietky zaujatosti, ba dokonca som žiadal vec 2 T 6/04 odňať krajskému súdu v B. B. a prideliť ju inému krajskému súdu... čo je taktiež dôvod zrušiť toto uznesenie“.

Sťažovateľ tiež tvrdí, že ak mal právo na bezplatnú obhajobu vo svojej trestnej veci vedenej pod sp. zn. 4 T 123/94, tak ju mal mať „aj vo veci 2 T 6/04... odvtedy sa moja situácia finančná, či majetková, nijako nezlepšila...“. Podľa názoru sťažovateľa došlo namietaným uznesením k porušeniu jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a žiada ho zrušiť, pretože je „v rozpore so zdravým rozumom“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľ namieta porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným uznesením krajského súdu, ktorým bola ako nedôvodná zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 T 6/04 z 10. mája 2011 vydanému vyššou súdnou úradníčkou; týmto uznesením bola sťažovateľovi uložená povinnosť nahradiť štátu odmenu a náhradu hotových výdavkov uhradených prostredníctvom učtárne krajského súdu ustanovenému obhajcovi sťažovateľa v sume 15 596,18 €.

Zo sťažnosti možno vyvodit', že sťažovateľ svoje výhrady proti namietanému uzneseniu odôvodňuje v podstate tým, že

a) je nemajetný a vzhľadom na svoje predpokladané príjmy nikdy nebude schopný splniť uloženú povinnosť,

b) o jeho sťažnosti rozhodoval sudca, proti ktorému uplatnil námietku zaujatosti pri rozhodovaní vo veci samej,

c) v inej svojej trestnej veci bol oslobodený od súdnych poplatkov (bola mu poskytnutá bezplatná obhajoba).

Pre účely preskúmania opodstatnenosti námietok sťažovateľa sa ústavný súd oboznámil s odôvodnením namietaného uznesenia krajského súdu, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Formálne predpoklady na vydanie rozhodnutia podľa § 558 ods. 1/ Tr. por. o povinnosti odsúdeného na náhradu odmeny a hotových výdavkov uhradených ustanovenému obhajcovi štátom boli splnené (právoplatné uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 T 6/04 zo dňa 27. 01. 2011 a vyplatenie sumy dňa 22. 03. 2011 na účet obhajcu).

Vyššia súdna úradníčka postupovala správne, keď ešte pred rozhodnutím podľa § 558 ods. 1/ Tr. por. zisťovala majetkové a zárobné pomery odsúdeného, pričom zistila, že odsúdený nie je vlastníkom ani držiteľom motorového vozidla, z výpisu z katastra nehnuteľností vyplýva, že je spoluvlastníkom niekoľkých nehnuteľností v katastrálnom území obce K. Ďalej je potrebné uviesť, že odsúdený je v súčasnosti vo výkone trestu v ÚVTOS... a momentálne nie je pracovne zaradený, avšak do 11. 07. 2008 pracovne zaradený bol. Pri rozhodovaní o uložení povinnosti odsúdenému na náhradu odmeny a hotových výdavkov vyplatených štátom ustanovenému obhajcovi je však potrebné okrem vyššie uvedených skutočností prihliadať a brať do úvahy aj ďalšie faktory, ako je napríklad vek odsúdeného a jeho zdravotný stav, a následne súhrnne zhodnotiť možnosti odsúdeného uhrádzať určenú sumu aj v budúcnosti.

Vzhľadom na vyššie uvedené preto, predseda senátu rovnako ako vyššia súdna úradníčka dospel k záveru, že skutočnosť, že odsúdený v súčasnosti nemá k dispozícii

finančné prostriedky v určenej výške, nie je dôvodom na prenášanie zodpovednosti za spáchanú trestnú činnosť na štát, v podobe znášania nákladov na odmenu ustanoveného obhajcu, najmä keď nie je vylúčené, že odsúdený bude opäť pracovne zaradený (predpokladaný koniec výkonu trestu je u odsúdeného 01. 01. 2030).

Predseda senátu zároveň poukazuje na to, že zo znenia ustanovenia § 555 ods. 1 písm. c/ Tr. por. nevyplýva, že odsúdený je povinný pohľadávku, ktorá mu voči štátu vznikla nahradiť bezvýhradne jednorázovo. ... justičná pokladnica ako orgán poverený vymáhaním súdnych pohľadávok môže na písomnú žiadosť povinného, ktorý nemôže svoj dlh riadne a včas splniť, uzavrieť s povinným písomnú dohodu o splátkach lebo o odklade platenia...“

V nadväznosti na citované ústavný súd považoval za potrebné poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Rozhodovanie o trovách trestného konania je upravené v šiestej časti Trestného poriadku (§ 553 až § 559). Na vec sťažovateľa sa vzťahujú najmä ustanovenia § 555 ods. 1 písm. c) a § 558 Trestného poriadku.

Podľa § 555 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ak bol obžalovaný právoplatne uznaný za vinného, je povinný nahradiť štátu vyplatenú odmenu a náhradu ustanovenému

obhajcovi a ustanovenému zástupcovi z radov advokátov podľa § 47 ods. 6, ak nemá nárok na bezplatnú obhajobu alebo na obhajobu za zníženú náhradu.

Podľa § 558 ods. 1 Trestného poriadku o povinnosti na náhradu trov poškodeného a ich sume, ako aj o povinnosti na náhradu trov spojených s výkonom väzby a o povinnosti na náhradu odmeny a hotových výdavkov, ktoré boli uhradené štátom ustanovenému obhajcovi a ustanovenému zástupcovi z radov advokátov podľa § 47 ods. 6, rozhodne po právoplatnosti rozsudku predseda senátu súdu prvého stupňa alebo ním poverený súdny úradník.

Podľa § 558 ods. 2 Trestného poriadku pred rozhodnutím o povinnosti na náhradu trov trestného konania podľa § 555 ods. 1 písm. c) treba zistiť, či nie sú splnené podmienky na bezplatnú obhajobu, bezplatné zastupovanie poškodeného, obhajobu za zníženú náhradu alebo zastupovanie za zníženú náhradu.

Podľa § 558 ods. 3 Trestného poriadku proti rozhodnutiu podľa odseku 1 je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Vychádzajúc z citovaných ustanovení Trestného poriadku, ako aj citovanej časti odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatoval, že sťažovateľom namietané rozhodnutie krajského súdu je riadne odôvodnené a nemožno ho považovať ani za arbitrárne. V odôvodnení namietaného uznesenia sú uvedené presvedčivé argumenty, ktoré opodstatňujú uloženie povinnosti sťažovateľovi nahradiť štátu odmenu a náhradu hotových výdavkov ustanovenému obhajcovi sťažovateľa, ktoré mu už štát uhradil. Argument, že sťažovateľ v súčasnosti nie je spôsobilý vzhľadom na svoje aktuálne majetkové pomery túto povinnosť splniť, je aj podľa názoru ústavného súdu v danom prípade irelevantný. Ústavný súd sa stotožňuje s názorom predsedu senátu krajského súdu, podľa ktorého samotná skutočnosť, že *„odsúdený v súčasnosti nemá k dispozícii finančné prostriedky v určenej výške, nie je dôvodom na prenášanie zodpovednosti za spáchanú trestnú činnosť na štát, v podobe znášania nákladov na odmenu ustanoveného obhajcu“*. Podľa názoru ústavného súdu je nedôvodná aj námietka sťažovateľa, že v inej trestnej veci

mu povinnosť nahradiť náklady jeho obhajoby nebola uložená. Vyššia súdna úradníčka a následne predseda senátu krajského súdu (ako nadriadený orgán) rozhodovali v danom prípade v rozsahu svojich oprávnení daných im príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku a v medziach, ktoré im citované ustanovenia Trestného poriadku umožňujú.

Rovnako je podľa názoru ústavného súdu nedôvodná aj námietka sťažovateľa, že vo veci rozhodoval sudca, proti ktorému uplatnil pri rozhodovaní vo veci samej (o vine a treste) námietku zaujatosti. Sťažovateľ bol právoplatne odsúdený a zároveň bolo odmietnuté aj jeho dovolanie proti odsudzujúcemu rozsudku, a preto akékoľvek výhrady proti rozhodovaniu či postupu všeobecných súdov v jeho trestnej veci sú z hľadiska namietaného uznesenia krajského súdu už irelevantné. V danom prípade bol v zmysle § 190 ods. 2 písm. c) Trestného poriadku oprávnený a aj povinný o sťažnosti sťažovateľa rozhodnúť krajský súd prostredníctvom predsedu príslušného senátu, ktorý má pri tomto rozhodovaní postavenie nadriadeného orgánu. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že vo veci rozhodol na to oprávnený orgán v rámci svojej zákonom zverenej právomoci, a preto proti tomuto postupu nemožno z ústavného hľadiska nič namietat'.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že namietaným uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2011